

Examensarbete, Högskolan på Åland, Utbildningsprogrammet för företagsekonomi

KAN DEN LÅGA ÅLÄNDSKA ARBETSLÖSHETEN FÖRKLARAS MED EFFEKTIV ARBETSMARKNADSMATCHNING?

Heidi de Oliveira

2020:09

Datum för godkännande: 13.05.2020

Handledare: Edvard Johansson

EXAMENSARBETE

Högskolan på Åland

Utbildningsprogram:	Företagsekonomi
Författare:	Heidi de Oliveira
Arbetets namn:	Kan den låga åländska arbetslösheten förklaras med effektiv arbetsmarknadsmatchning?
Handledare:	Edvard Johansson

Abstrakt
<p>Detta arbete undersöker den åländska arbetsmarknadens matchningseffektivitet och vill belysa en del av det fenomen som den låga arbetslösheten på Åland är.</p> <p>Syftet med arbetet är att undersöka den åländska arbetsmarknaden genom att jämföra Åland med Finland, Sverige och Gotland.</p> <p>Arbetsmarknaden undersöks genom att hämta officiell statistik och sammanställer de olika regionernas Beveridgekurvor. Kurvorna visar hur effektiv matchningen är på arbetsmarknaden och bedöms utifrån deras position i förhållande till origo och till varandra.</p> <p>Arbetets resultat visar att arbetslöshetsgraden på Åland är lägre än i Finland, Sverige eller på Gotland. Resultatet visar även att matchningsprocessen på den åländska arbetsmarknaden är effektivare än i de övriga regionerna.</p> <p>Av resultatet dras slutsatsen att effektiv arbetsmarknadsmatchning är en del av förklaringen till den låga arbetslösheten på Åland.</p>

Nyckelord (sökord)
Arbetslöshet, arbetsmarknadsmatchning, Beveridgekurvan

Högskolans serienummer:	ISSN:	Språk:	Sidantal:
2020:09	1458-1531	Svenska	28 sidor

Inlämningsdatum:	Presentationsdatum:	Datum för godkännande:
19.04.2020	05.05.2020	13.05.2020

DEGREE THESIS

Åland University of Applied Sciences

Study program:	Business Administration
Author:	Heidi de Oliveira
Title:	Can the Low Unemployment on the Åland Islands be Explained by Effective Labour Market Matching?
Academic Supervisor:	Edvard Johansson

Abstract
<p>This essay examines the matching efficiency of the Åland Islands' labour market and seeks to highlight some issues impacting the low unemployment in the region.</p> <p>The purpose of the essay is to examine the Åland Islands' labour market by comparing it to the labour markets of Finland, Sweden and Gotland.</p> <p>The labour market is examined by obtaining official statistics and compiling the chosen regions' Beveridge curves. The curves show the matching efficiency of the labour market and are judged on the basis of their position in relation to origin and to each other.</p> <p>The results of the examination show that the unemployment rate on Åland Island is lower than in Finland, Sweden or on Gotland. The results also show that the matching process in the labour market on the Åland Islands is more efficient than in the other regions.</p> <p>Based on the result it is concluded that effective labor market matching is part of the explanation for the low unemployment rate on Åland Islands.</p>

Keywords
unemployment, labour market matching, Beveridge Curve

Serial number:	ISSN:	Language:	Number of pages:
2020:09	1458-1531	Swedish	28 pages

Handed in:	Date of presentation:	Approved on:
19.04.2020	05.05.2020	13.05.2020

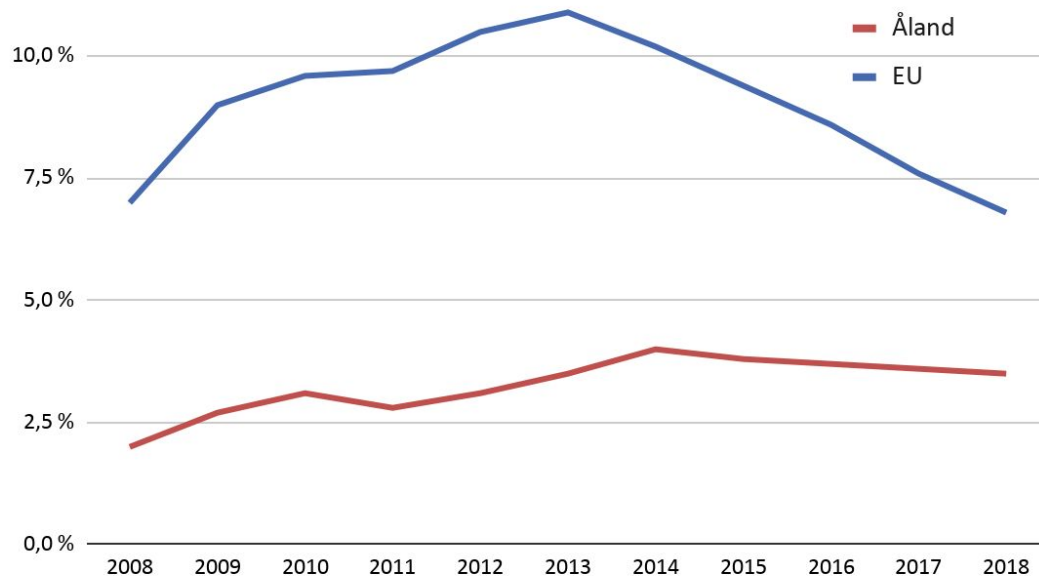
INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	5
1.1 Syfte och frågeställning	7
1.2 Avgränsningar	7
1.3 Definitioner	7
2. TEORI	9
2.1 Arbetsmarknadsmatchning	9
2.1.1 Arbetslöshet och matchning	9
2.1.2 Matchningsprocessen	10
2.2 Beveridgekurvan	11
2.2.1 Bakgrund	11
2.2.2 Funktion	11
2.2.3 Kurvans rörelser och skiftningar	12
2.3 Tidigare forskning	13
3. METOD	15
3.1 Metodredovisning	15
3.2 Val av regioner	15
3.3 Källmaterialbeskrivning	16
4. RESULTAT	17
4.1 Den åländska Beveridgekurvan	17
4.2 Jämförelse med Finland och Sverige	18
4.3 Jämförelse med Gotland	19
5. DISKUSSION OCH SLUTSATS	22
5.1 Diskussion	22
5.2 Slutsats	23
5.3 Förslag till vidare forskning	24
5.4 Validitet och reliabilitet	24
KÄLLOR	25

1. INLEDNING

Kapitlet presenterar kort ämnet följt av syfte och frågeställning samt avgränsningar och definitioner.

Under de senaste tio åren har arbetslöshetsgraden varit under 4% på Åland (Åsub, 2020b). Detta kan jämföras med motsvarande statistik för EU (Figur 1) där arbetslöshetsgraden inte varit mindre än 6% under samma period (Eurostat, 2019).

Figur 1. Arbetslöshetsgraden i EU28 och på Åland, 2008-2018 (Åsub, 2020b; Eurostat, 2019)

Man kan konstatera att arbetslösheten har varit låg på Åland, men endast arbetslöshetsgraden som mått på en välmående arbetsmarknad ger inte en fullständig och riktig bild av den verkliga situationen (Åsub, 2020b; Eklund J, Karlsson P, Pettersson L, 2015).

Det finns alltid rörelse på arbetsmarknaden. Individer rör sig in och ut ur arbetskraften och mellan arbete och arbetslöshet, gamla jobb försvinner och nya skapas. På arbetsmarknaden

finns samtidigt både arbetslösa och lediga jobb då det kan ta tid för arbetsgivare och -tagare att hitta varandra. Den viktigaste uppgiften för arbetsmarknaden är att matcha rätt arbetstagare med rätt arbetsgivare. En effektiv matchning, där arbetsgivare och -tagare hittar varandra enkelt, bidrar till lägre arbetslöshet, kortare arbetslöshetstider och högre sysselsättningsgrad (Håkanson, 2014).

En ökad sysselsättningsgrad innebär ökade skatteintäkter för samhället men även ökade intäkter för hushållen. Då hushållens intäkter ökar ökar även hushållens konsumtion som gynnar konjunkturen. Vid arbetslöshet kommer hushållets intäkter att minska och dess konsumtionsbenägenhet att sjunka. Hög arbetslöshet är inte endast kostsamt för samhället i form av minskade skatteintäkter och ökade kostnader för arbetslöshetsersättningar. Speciellt långtidsarbetslöshet är förknippat med psykisk ohälsa. Ju längre en person befinner sig i arbetslöshet desto mindre intensiv är personens arbetsökande. Detta kan bero på tappat självförtroende och motivation. Personens kunskaper och kompetens kan även försämrats då personen är länge borta från arbetsmarknaden. Lång arbetslöshetstid kan skicka personen i en nedåtgående spiral som är svår att på egen hand ta sig ur (Schermer, 2020; Winkelmann & Winkelmann, 1998).

Beveridgekurvan är en relation mellan antalet arbetslösa och antalet lediga arbetsmöjligheter. Vid högt antal lediga arbetsplatser tenderar arbetslösheten att vara lägre och då det finns få lediga arbeten tenderar arbetslöshetsgraden att vara högre. Eftersom det alltid kommer att finnas någon grad av arbetslöshet och något antal lediga arbetsmöjligheter kommer funktionen att bilda en kurva som är konvex mot origo. Ju mer effektiv matchningen på arbetsmarknaden är ju närmare origo är Beveridgekurvan. Genom att undersöka rörelser i Beveridgekurvan över tid kan man undersöka utvecklingen på arbetsmarknaden och jämföra den med andra regioner (E. Karlsson, 2019). Ålands statistik- och utredningsbyrå diskuterar matchningsproblematiken i deras månatligen publicerade rapport om situationen på den åländska arbetsmarknaden men deras uppdrag sträcker sig inte till jämförelser med andra regioner (J. Karlsson, 2019).

1.1 Syfte och frågeställning

Detta arbete vill undersöka hur effektivt den åländska arbetsmarknaden fungerar genom att jämföra den med Finland, Sverige och Gotland. Syftet med arbetet är att undersöka arbetsmarknadens matchningseffektivitet genom att jämföra och belysa en del av det komplexa fenomenet som den låga arbetslösheten på Åland är.

Arbetet söker svar på frågan: kan den låga arbetslösheten på Åland förklaras med effektiv arbetsmarknadsmatchning?

1.2 Avgränsningar

Arbetet undersöker effektiviteten av matchningen på den åländska arbetsmarknaden under perioden 2008-2018. Faktorer som kan påverka effektiviteten undersöks inte men arbetet belyser för Åland relevanta faktorer i arbetets diskussionsdel.

1.3 Definitioner

I arbetet definieras begreppen enligt följande (Eurostat, 2018; J. Karlsson, 2016):

Befolkning i arbetsför ålder - Alla personer i ålder 15-74 år är i arbetsför ålder.

Arbetskraft - I arbetskraften ingår personer i ålder 15-74 år som antingen är arbetslösa eller sysselsatta. Till exempel föräldralediga och personer som utför värnplikt ingår inte i arbetskraften.

Sysselsatt person - Person över 15 år som utför minst en timmes arbete per vecka som anställd, egenföretagare eller hjälper till i familjeföretaget. Även en person som deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder är sysselsatt.

Arbetslös person- Person i ålder 15-74 år, som inte har någon arbetsställning och som ej är företagare, studerande på heltid eller utför värnplikt. Studerande räknas inte som arbetslös

under skolloven. Person som har ett anställningsförhållande och är permitterad på heltid samt person vars arbetstid understiger fyra timmar per vecka räknas som arbetslös. En arbetslös person finns tillgänglig för att påbörja ett arbete inom två veckor och har aktivt sökt arbete under de senaste fyra veckorna.

Arbetslöshetsgraden- Procentandelen av arbetskraften som var arbetslösa under perioden.

Sysselsättningsgraden - Procentandelen personer i arbete av personer i arbetsför ålder.

Ledig jobb eller vakanser - Alla jobb som varit ledig under perioden, omfattar både jobb som var lediga föregående period samt under perioden registrerade jobb.

Vakansgrad - Procentandelen vakanser av arbetskraften.

2. TEORI

I detta kapitel presenteras teorier som berör arbetsmarknadsmatchning, dynamiken på arbetsmarknaden samt beskrivning av Beveridgekurvan och dess användningsmöjligheter.

I slutet av kapitlet redogörs för tidigare forskning som berör arbetsmarknadsmatchningen.

2.1 Arbetsmarknadsmatchning

2.1.1 Arbetslöshet och matchning

Antal arbetslösa individer och antal företag som vill anställa samt individer som rör sig in och ut ur arbetskraften bestämmer arbetslösheten. Arbetslöshet kan delas in i konjunktur-, friktions- och strukturell arbetslöshet. *Konjunkturarbetslöshet* beror på konjunkturcykeln eller mer specifikt på för höga reallöner som förhandlats fram av starka fackförbund istället för enskilda individer som konkurrerar med varandra. *Friktionsarbetslöshet* beror på att rekryteringsprocessen tar tid, både för arbetstagaren att hitta arbetsgivaren och för arbetsgivaren att intervjua och hitta arbetstagaren. Friktionsarbetslösheten är inte konstant utan beror på individens incitament att söka arbete och förändringar i flödet av arbetssökande, till exempel vid hög invandring. *Strukturell arbetslöshet* eller *mismatch unemployment* orsakas av brister i arbetskraften. Brister kan vara att arbetskraften inte har rätt kompetens eller geografisk lokalisering för att täcka arbetskraftsefterfrågan på regionens arbetsmarknad (Eklund J, Karlsson P, Pettersson L, 2015; Fregert, 2018, pp. 200–2014).

Arbetsmarknadens uppgift är att matcha arbetsgivare och -tagare på ett så smidigt sätt som möjligt. En effektiv matchning, där arbetsgivare och -tagare hittar varandra enkelt, bidrar till lägre arbetslöshet, kortare arbetslöshetstider och högre sysselsättningsgrad. Vid högkonjunktur är arbetslösheten oftast lägre eftersom det då finns flera lediga arbeten att söka, vid lågkonjunktur är således arbetslösheten ofta något högre. Eftersom

arbetsmarknaden inte direkt kan påverka konjunkturcykeln, reallönen och andra faktorer som påverkar konjunkturarbetslöshet är det främst struktur- och friktionsarbetslösheten som påverkas av hur effektiv matchningen är på arbetsmarknaden och där effektiviteten kan förändras genom arbetsmarknadspolitiska beslut (Eklund J, Karlsson P, Pettersson L, 2015; Fregert, 2018, pp. 200–2014; Håkanson, 2014).

2.1.2 Matchningsprocessen

Flera faktorer påverkar dynamiken på arbetsmarknaden och bestämmer slutligen arbetslöshetsgraden. Faktorer som påverkar hastigheten och sannolikheten för individers in- och utflöde ur arbetslöshet är faktorer som påverkar matchningsprocessens effektivitet. Dessa faktorer kan till exempel vara utbud och efterfrågan på arbetskraften och individers möjlighet att flytta mellan regioner. Bostadsmarknaden har därför stor påverkan på hur väl arbetsmarknaden fungerar. Även utbud av arbetskraft med rätt kompetens påverkar matchningen. Utbildningsnivå och -systemets förmåga att följa med förändringar i arbetskraftsefterfrågan påverkar därför matchningen. Individers möjlighet att delta i arbetskraften påverkar även arbetslösheten och matchningsprocessen. Integration i samhället för migranter, regleringar av familjeledigheter och arbetspension är exempel på faktorer som påverkar möjligheten att delta i arbetskraften (Eklund J, Karlsson P, Pettersson L, 2015; Fregert, 2018, pp. 200–202).

Ju mindre rörlighet av arbetskraft mellan regioner desto mer beroende blir regionen av att själv försörja sin arbetsmarknad med efterfrågad arbetskraft. Brist på boendemöjligheter i en region kan bidra till att en individ avstår från ett jobb som skulle inneburet flytt till regionen. Regleringar som reducerar nybyggnation och dess planeringsprocesser samt begränsningar av förtätning av stadsmiljöer, som till exempel begränsningar på antal våningar som får byggas, begränsar bostadsmarknaden och minskar möjligheterna till en effektiv matchning på arbetsmarknaden (Eklund J, Karlsson P, Pettersson L, 2015).

På Åland begränsar hembygdsrätten individens möjlighet att förvärva fastigheter (Jordförvärvslag för Åland, 1975). Det är dock utanför syftet för detta arbete att analysera direkt hur hembygdsrätten påverkar arbetsmarknaden på Åland.

2.2 Beveridgekurvan

2.2.1 Bakgrund

Två brittiska ekonomer, J.C.R. Dow och L.A. Dicks-Mireaux, sökte i slutet av 1950-talet en metod för att mäta överskott på efterfrågan på arbetsmarknaden. Genom att jämföra data för vakanser och för arbetslöshet ville de ta fram en indikator för överskott i efterfrågan inom varuhandeln. Syftet med indikatorn var att undersöka möjligheten att vara utan arbetslöshet men undvika inflation. Eftersom data för vakanser inte är pålitligt, till exempel saknas incitament för företagen att rapportera vakanser under tider med stort överskott på arbetssökande på arbetsmarknaden, kunde Dow och Dicks-Mireaux inte ta fram en exakt indikator. Däremot kunde de visa på dynamiken mellan arbetslöshet och vakansgrad och ta fram UV-kurvan som analysmetod för arbetsmarknaden. UV-kurvan döptes senare till Beveridgekurvan efter William Beveridge, en annan brittisk ekonom och politiker som revolutionerade det brittiska socialskyddssystemet (Rodenburg, 2011).

För att undersöka dynamiken på arbetsmarknaden har makroekonomer ofta använt sig av någon av de två funktionerna: Phillipskurvan och Beveridgekurvan. Phillipskurvan undersöker förhållandet mellan sysselsättningsgrad och inflation och är den funktion som historiskt varit vanligare vid undersökningar av arbetsmarknaden. Beveridgekurvan undersöker förhållandet mellan arbetslöshetsgrad och vakansgrad och ger således en bättre bild av effektiviteten av matchningen på arbetsmarknaden än vad Phillipskurvan gör (E. Karlsson, 2019; Snower & Tesfaselassie, 2017).

2.2.2 Funktion

Beveridgekurvan kan antingen skrivas som en funktion av antalet arbetslösa och antalet vakanser eller som en funktion av dessa variablers andel av arbetskraften. Vanligtvis ritas Beveridgekurvan så att arbetslöshet är på den horisontella och vakanstal på den vertikala axeln. Funktionen i sin enklaste form kan då skrivas

$$M = M(U, V)$$

där U är antalet arbetslösa, V är antalet vakanser och M beskriver antalet matchningar. Funktionen specificeras vanligtvis som en Cobb-Douglas funktion med konstant skalavkastning

$$M = AU^\gamma V^{\gamma-1}$$

där A är den så kallade "missmatchnings-parametern". Då hela funktionen divideras med storleken på arbetskraften fås

$$\frac{M}{L} = A \left(\frac{U}{L} \right)^\gamma \left(\frac{V}{L} \right)^{\gamma-1}$$

Den slutliga funktionen för Beveridgekurvan fås genom att logaritmera funktionen ovan

$$\ln(m) = A + \gamma \ln(u) + (1 - \gamma) \ln(v)$$

Variablerna u och v kan specificeras i mindre variabler beroende på vad som undersöks och vilken data som finns tillgänglig. Yrkesklassificering kan till exempel ge en mer detaljerad bild över arbetsmarknaden och matchningseffektiviteten kan då mätas skilt för hög- och lågutbildade (Eklund J, Karlsson P, Pettersson L, 2015; E. Karlsson, 2019).

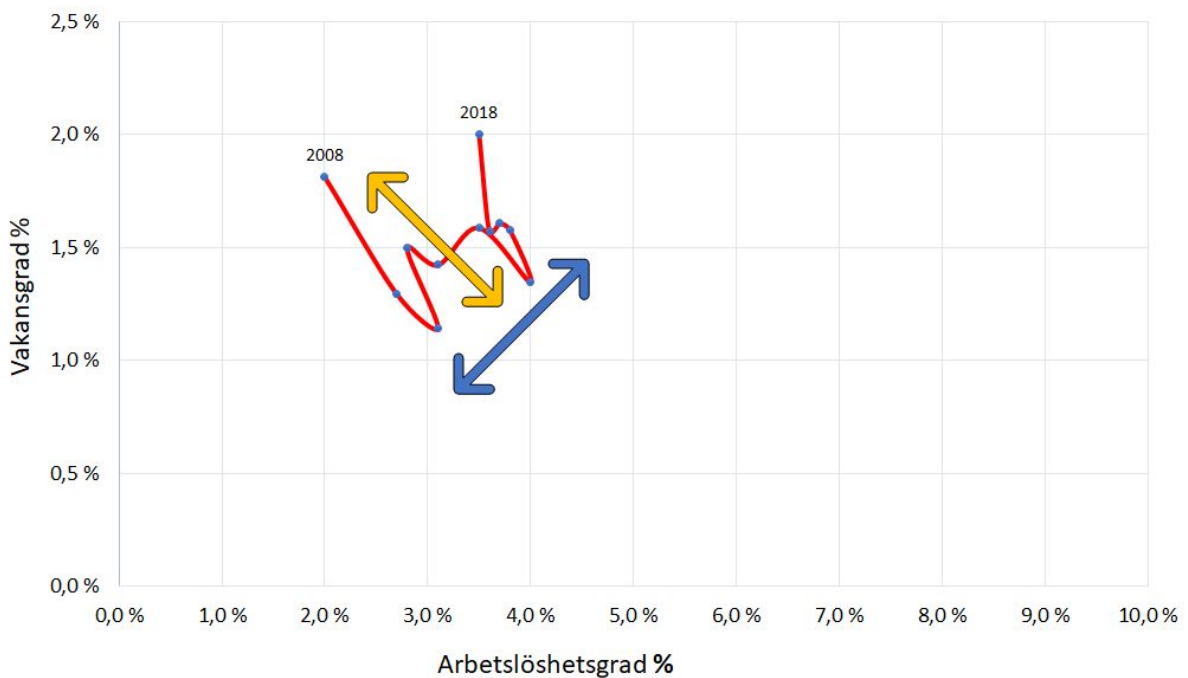
Kurvan visar ett negativt samband mellan vakans- och arbetslöshetsgrad. Vid hög vakansgrad tenderar arbetslösheten att vara lägre eftersom arbetssökande då har flera möjligheter att söka lämpligt arbete. På samma vis tenderar arbetslösheten att vara högre vid låg vakansgrad. Eftersom det alltid kommer att finnas någon grad av arbetslöshet och något antal vakanser kommer funktionen att bilda en kurva som är konvex mot origo. Ju närmare origo Beveridgekurvan är desto mer effektiv är matchningen på arbetsmarknaden (E. Karlsson, 2019).

2.2.3 Kurvans rörelser och skiftningar

Vid högkonjunktur är vakansgraden hög och arbetslösheten låg och vid lågkonjunktur är förhållandet tvärtom. Förändringar i arbetslösheten som beror på konjunkturförändringar speglar således rörelser längs Beveridgekurvan. Eftersom konjunkturförändringar skapar rörelser längs kurvan anses de ofta inte påverka arbetsmarknadsmatchningen (Kosfeld et al., 2005).

Förändringar i arbetsmarknadens förmåga att matcha vakanser med sökande syns som skiftningar i Beveridgekurvan. Då både vakansgraden och arbetslöshetsgraden minskar skiftar kurvan mot origo och indikerar att effektiviteten i matchningsprocessen förbättras. Skiftningar utåt indikerar en försämring av matchningsprocessen (Bouvet, 2009).

Både rörelser och skiftningar kan iakttas i den åländska Beveridgekurvan (Figur 2) (Åsub, 2020a).

Figur 2. Ålands Beveridgekurva för perioden 2008- 2018 i rött (Åsub, 2020b). Rörelser längs kurvan med gul pil och skiftningar i kurvan med blå pil.

2.3 Tidigare forskning

Konjunkturförändringar ansågs tidigare inte påverka skiftningar i kurvan men nyare forskning argumenterar för att dessa även bör beaktas. Wall och Zoega (2002) menar att om två regioner rör sig längs med sina respektive Beveridgekurvor, men i olika riktningar beroende på regionernas olika konjunkturlägen, kommer deras aggregerade kurva att skifta utåt (E. Karlsson, 2019).

Bonthuis, Jarvis och Vanhala har på uppdrag av bland andra Finlands Bank undersökt skiftningar i Beveridgekurvan för eurozonen under perioden 1990-2015. Undersökningen visade att efter år 2008 har arbetsmarknadsmatchningen i Tyskland förbättrats medan den försämrats både i Frankrike och Italien. En del av undersökningens syfte var att hitta drivkrafter bakom skiftningarna i kurvan. Deras slutsats var att arbetskraftens egenskaper, till exempel utbildningsnivå och åldersfördelning, har stor betydelse för arbetsmarknadsmatchningen speciellt i eurozonens mindre regioner. Bonthuis, Jarvis och Vanhala kunde även påvisa en skiftning inåt i Beveridgekurvan för de regioner där större andel av kvinnorna deltog i arbetskraften (Bonthuis et al., 2016). Bouvet kunde i sin undersökning av de europeiska ländernas Beveridgekurvor konstatera att vid förhöjd långtidsarbetslöshet skiftar kurvorna utåt (Bouvet, 2009).

I sin magisteruppsats har Caisa Lagerlöf jämfört Beveridgekurvorna för Linköping och Norrköping för perioden 1995-2016 med syftet att undersöka om skillnaden i arbetslöshet mellan regionerna kan förklaras med arbetsmarknadsmatchning. I sin slutsats konstaterar Lagerlöf att Linköpings effektivare matchning har gynnats av regionens högre utbildningsnivå (Lagerlöf, 2018).

Genom att undersöka bostadsmarknadens effekt på arbetskraftens flyttströmmar kunde Haavio och Kauppi konstatera att då arbetskraften i större omfattning bodde i hyrda bostäder istället för ägarbostäder var rörligheten till regioner med efterfrågan på arbetskraft kraftigare än då andelen ägarbostäder var större. Deras slutsats var att en fungerande bostadsmarknad är en avgörande faktor för effektiv arbetsmarknadsmatchning (Haavio & Kauppi, 2000)

3. METOD

I detta kapitel beskrivs vilken forskningsmetod som använts i undersökningen samt beskrivning av de källor från vilka data för undersökningen tagits.

3.1 Metodredovisning

Arbetet är en kvantitativ undersökning. Statistik har hämtats för att undersökas i de teoretiska modellerna. Den insamlade datan, statistiken, är sekundär (Eliasson, 2010, p. 17).

Jag har sammanställt regionernas statistik i modellen så att de olika regionernas Beveridgekurvor går att visuellt jämföras i samma diagram. Jämförelsen har sedan analyserats i arbetets diskussionsdel.

3.2 Val av regioner

Eftersom Åland geografiskt befinner sig mitt emellan Sverige och Finland har jag valt att jämföra Åland med dessa två länder. I statistiken för Finland ingår Åland. Jämförelsen görs således mellan Åland och Finland, inte mellan Åland och övriga regioner i Finland.

Gotland och Åland är öar i Östersjön där en viktig näring är turism. Andra viktiga näringar är jordbruk, fiske och livsmedelsindustrin. Bägge öar är beroende av färjetrafik för transport av gods och besökare. Den offentliga arbetssektorn är procentuellt större på Gotland än i övriga Sverige. Även på Åland är den offentliga sektorn en stor arbetsgivare, 33% av sysselsättningsgraden kommer från samhällsliga tjänster. Arbetslösheten är lägre på Gotland och på Åland än i Sverige eller Finland. Andelen äldre av befolkningen både på Åland och Gotland förväntas öka (Åsub, 2019; Holm, 2017). Likheterna mellan Gotland och Åland är många varför en jämförelse av de två regionernas arbetsmarknader är intressant.

3.3 Källmaterialbeskrivning

Data har samlats in från de nationella statistikmyndigheterna; Statistikcentralen i Finland och Statistikmyndigheten SCB i Sverige. De nationella statistikmyndigheternas uppgift är att samla in och förmedla landets officiella statistik. Bägge myndigheter ansvarar för respektive lands arbetskraftsundersökning. Arbetskraftsundersökningen görs enligt EU-förordning och rapporteras till och sammanställs av EU kommissionens statistikkontor, Eurostat.

Arbetskraftsundersökningen görs genom urval och rapporteras kvartalsvis (SCB, 2020b; Statistikcentralen, 2013).

Vakanstal för Finland för perioden 2008-2012 har samlats in från EU-kommissionens statistikkontor, Eurostat, då dessa uppgifter inte var tillgängliga från Statistikcentralen i Finland.

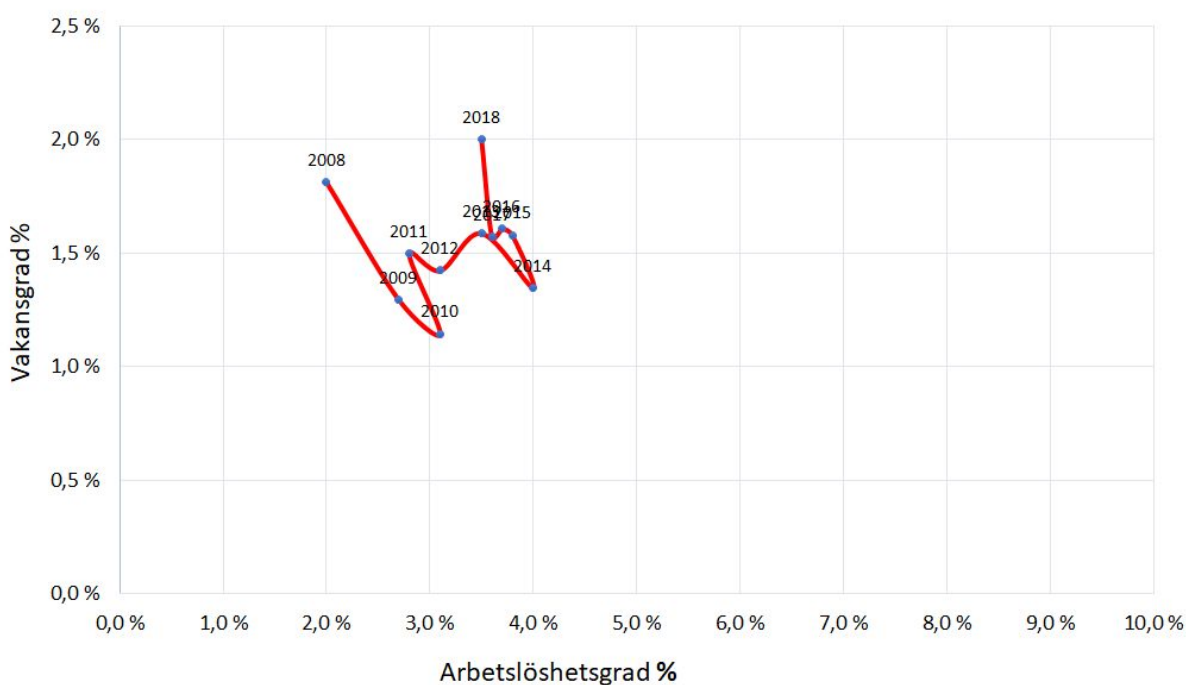
Ålands Statistik- och utredningsbyrå har bidragit med regional statistik för Åland. Statistiken från Åland grundar sig på registerbaserad arbetsmarknadsstatistik och kan därför skilja sig från statistik från arbetskraftsundersökningar. Ålands Statistik- och utredningsbyrås bedömning är ändå att statistiken har hög jämförbarhet (Åsub, 2016; J. Karlsson, 2016). Eftersom arbetskraftsundersökningarna görs genom urval är de inte lämpliga för Åland då regionens storlek är så liten att avvikelser blir svåra att upptäcka.

4. RESULTAT

I kapitlet presenteras resultatet av den kvantitativa studien. Först presenteras den åländska Beveridgekurvan och rörelser i denna. Sedan presenteras en jämförelse med Sverige och Finland. Sist presenteras en jämförelse mellan Åland och Gotland.

4.1 Den åländska Beveridgekurvan

Rörelserna i den åländska Beveridgekurvan (Figur 3) är jämförbara med rörelserna i både den finländska och den svenska konjunkturen under perioden 2008-2017 som syns i deras Beveridgekurvor (Figur 5). Förändringen i både vakans- och arbetslöshetsgraden på Åland har som störst varit två procent (Åsub, 2020a).

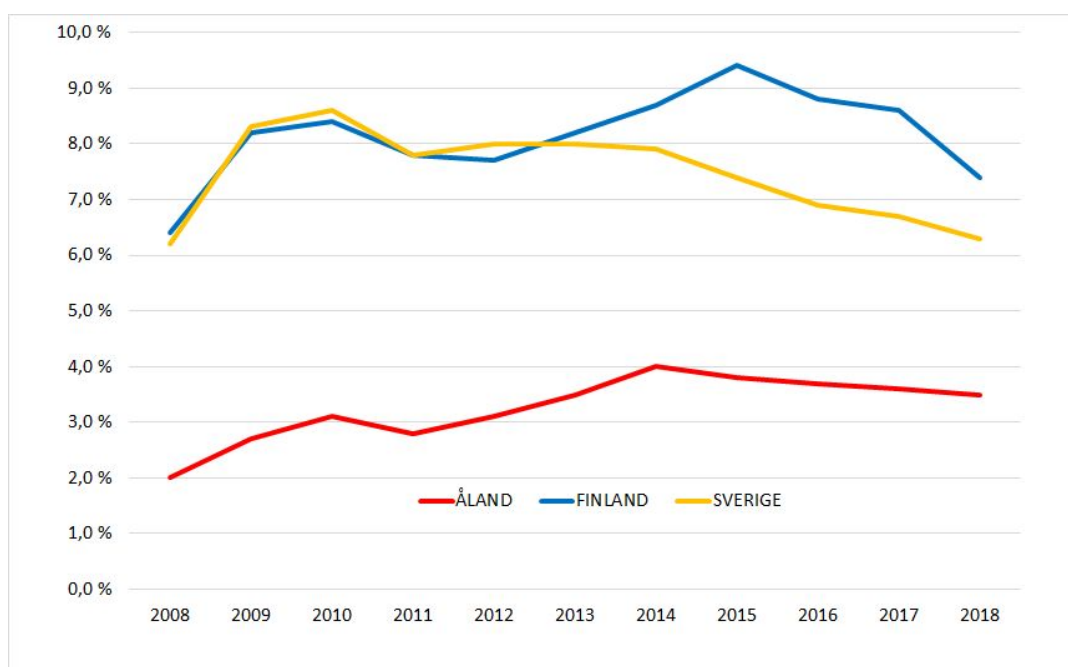

Figur 3. Den åländska Beveridgekurvan för perioden 2008- 2018 (Åsub, 2020b).

Kurvan (Figur 3) har skiftat utåt, bort från origo, vilket indikerar att matchningsprocessen på den åländska marknaden är sämre år 2018 än den var år 2008 (Åsub, 2020b).

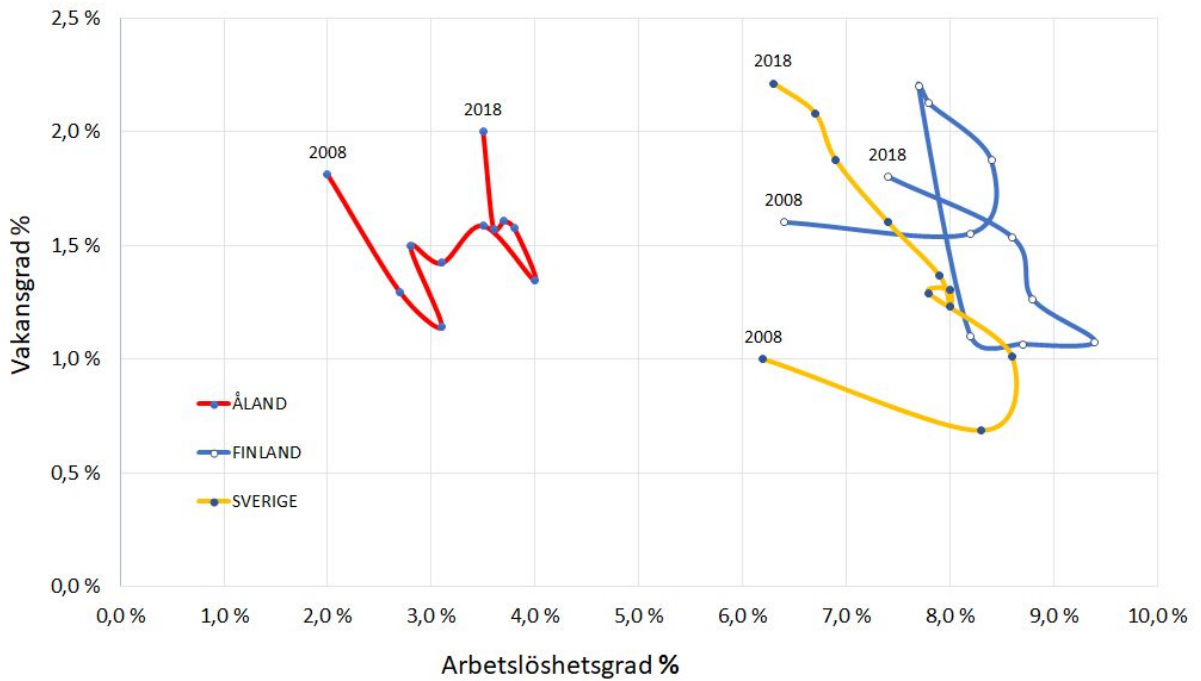
4.2 Jämförelse med Finland och Sverige

Arbetslöshetsgraden på Åland har under perioden 2008-2018 varit minst två procentenheter mindre än i Sverige eller i hela Finland (*Figur 4*). Rörelser i den åländska kurvan följer rörelserna i den finländska. Den svenska kurvans rörelser avviker från de andra två efter år 2013 då arbetslösheten i Sverige minskade tidigare än på Åland och i Finland (Åsub, 2020b; SCB, 2020c; Statistikcentralen, 2020b).

Figur 4. Arbetslöshetsgraden för Åland, Finland och Sverige för perioden 2008-2018 (Åsub, 2020b; SCB, 2020c; Statistikcentralen, 2020b).

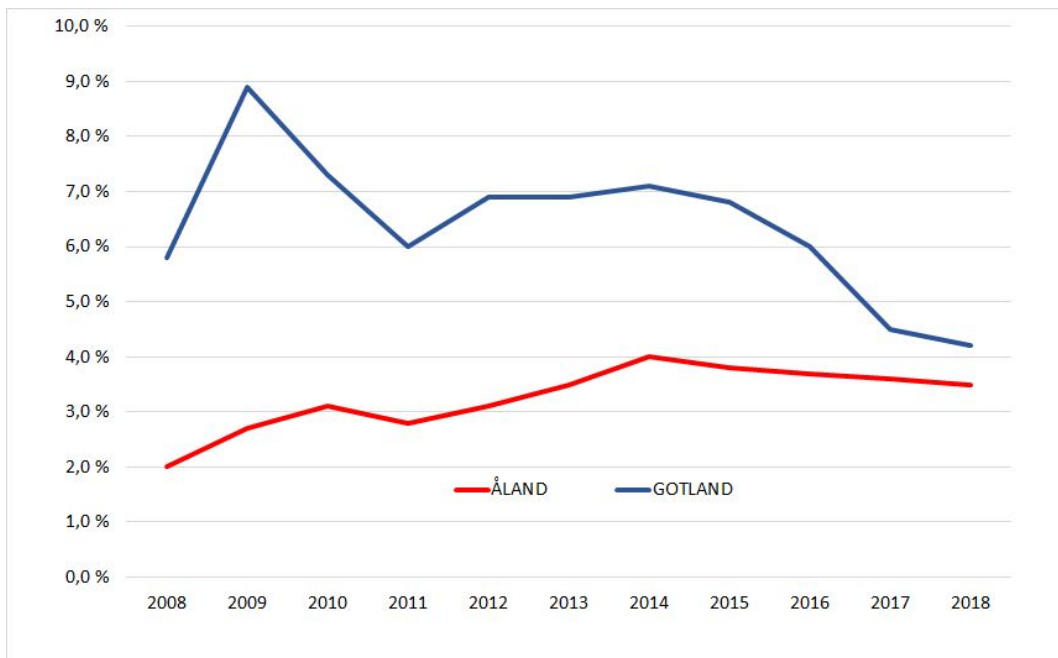
Vakansgraden har, till skillnad från arbetslöshetsgraden, varit ganska lika i Sverige, Finland och på Åland. Men en jämförelse av de tre regionernas Beveridgekurvor (*Figur 5*) visar att Åland lyckats bibehålla en lägre arbetslöshetsgrad vid samma vakansgrad som Sverige och Finland. Den åländska Beveridgekurvans position närmare origo indikerar att Åland, i jämförelse med Sverige och Finland, har en effektivare arbetsmarknadsmatchning. Alla tre regioner visar en försämrade arbetsmarknadsmatchning år 2018 jämfört med år 2008 (Åsub, 2020a; Eurostat, 2020; SCB, 2020a; Statistikcentralen, 2020a).

Figur 5. Beveridgekurvor för Åland, Finland och Sverige (Åsub, 2020a; Eurostat, 2020; SCB, 2020a; Statistikcentralen, 2020a).

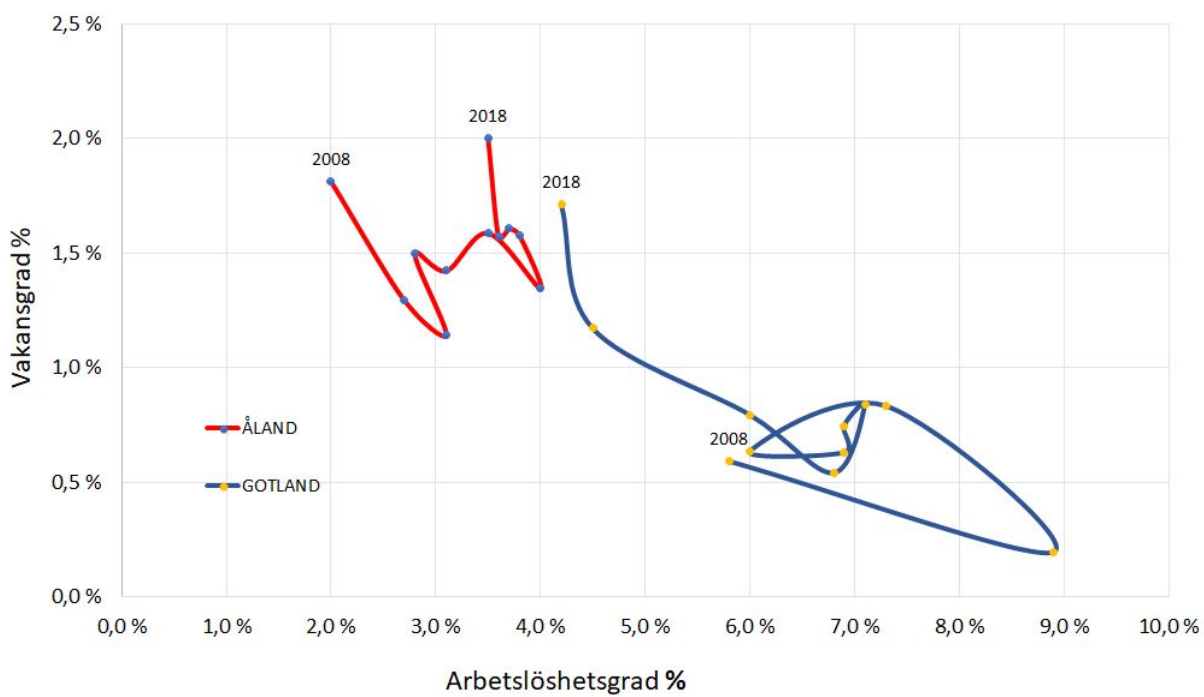
4.3 Jämförelse med Gotland

Den gotländska kurvan för arbetslöshetsgraden har varit mer volatil än den åländska (Figur 6). I början av perioden, år 2008, ökade den gotländska arbetslöshetsgraden kraftigt för att året därpå avta kraftigt. Vid år 2018 har Gotland en arbetslöshetsgrad som skiljer sig från den åländska med mindre än en procent (Åsub, 2020b; SCB, 2020c).

Figur 6. Arbetslöshetsgraden för Åland och Gotland (Åsub, 2020b; SCB, 2020c).

Gotland hade fram till 2016 en lägre vakansgrad än Åland (Figur 7). Få tillgängliga arbeten och hög arbetslöshetsgrad indikerar att Gotland var i en lågkonjunktur. Efter år 2016 ökade Gotlands vakansgrad och arbetslöshetsgraden minskade vilket indikerar en stigande konjunktur. År 2018 är skillnaden i arbetsmarknadsmatchning i de två regionerna, Åland och Gotland, försumbar. Till skillnad från Åland, kan man inte ur den gotländska Beveridgekurvan visuellt utläsa skiftningar i kurvan som skulle indikera en försämring eller -bättring av arbetsmarknadens matchningseffektivitet (Åsub, 2020a; SCB, 2020a).

Figur 7. Beveridgekurvor för Åland och Gotland (Åsub, 2020a; SCB, 2020a).

5. DISKUSSION OCH SLUTSATS

I detta kapitel diskuterar jag resultatet av undersökningen och dess kopplingar till den presenterade teorin. Sist i kapitlet diskuteras förslag på vidare forskning samt undersökningens tillförlitlighet.

5.1 Diskussion

Genom att jämföra den åländska Beveridgekurvan med kurvorna för Finland och Sverige (Figur 5) samt Gotland (Figur 7) kan man konstatera att Åland har en effektiv arbetsmarknadsmatchning. Varför Åland lyckats så bra är ännu oklart. En orsak till effektiviteten på den åländska marknaden kan vara att ålänningar stannar kvar på samma arbetsplats längre än befolkningen i de andra regionerna. Detta skulle ge kortare arbetslöshetstider och lägre arbetslöshetsgrad.

Även om Åland har bra arbetsmarknadsmatchning kan man ur den åländska Beveridgekurvan för perioden 2008-2018 (Figur 3) utläsa en försämring. För att förstå denna försämring behöver vi veta vilka kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden samt hur väl arbetskraften bemöter efterfrågan. Att Högskolan på Åland och Ålands Gymnasium samarbetar med det åländska näringslivet är viktigt för en effektiv arbetsmarknadsmatchning då skolornas uppdrag är att förse Åland med efterfrågad kompetens. Skolornas utmaning är även att inte skapa ett större utbud än efterfrågan på arbetskraften. I april 2020 erbjöd Högskolan på Åland vidareutbildning för personer inom hälsosektorn så att den åländska arbetsmarknaden kunde bemöta det ökade behovet av kompetent vårdpersonal som orsakats av Covid-19 pandemin (Högskolan-på-Åland, 2020). Utbildningen kan ses som ett resultat av det viktiga arbetet med aktiv kommunikation mellan skola och näringsliv.

För att täcka Ålands kompetensbehov är Åland beroende av att åländska studerande har möjlighet att söka studieplats på högskolor och universitet i Sverige samt de svenskspråkiga

utbildningarna i Finland. En examen från ett svenskt universitet eller högskola bör, för en positiv inverkan på arbetsmarknadsmatchningen, ge behörighet att arbeta på Åland. För en effektiv arbetsmarknadsmatchning är det även viktigt att den kompetens som finns på Åland är en del av arbetskraften. God barnomsorg kan påverka hur snabbt föräldrar återgår till arbete efter föräldraledigheten. Genom smidig integration i samhället kommer inflyttade personers kompetens snabbare till nytta för Ålands arbetsmarknad.

Kompetensbrist som inte kan täckas av högskolan, gymnasieskolorna eller återvändande studerande behöver rekryteras annanstans ifrån. Åland behöver då vara tillgängligt för personer som vill flytta till regionen. Bostadsmarknaden är viktig för flyttströmmar och den åländska hembygdsrätten begränsar bostadsmarknaden och skapar hinder för inflyttare. Ålands åldrande befolkning skapar ett utökad behov av inflyttning och utmanar både arbets- och bostadsmarknaderna.

Likheter mellan Gotland och Åland beskrivs i kapitel tre och i kapitel fyra presenteras Gotlands konjunkturcykel som rörelser i regionens Beveridgekurva (*Figur 7*). Det framgår av undersökningen att försämringar i den gotländska arbetsmarknadsmatchningen saknas även vid lågkonjunktur. Med försiktighet kan man konstatera att Åland har samma goda förutsättningar som Gotland har för att klara en lågkonjunktur med bibehållen effektiv arbetsmarknadsmatchning.

5.2 Slutsats

Vid jämförelse av arbetslöshetsgraden för Åland, Finland, Sverige och Gotland (*Figur 4* och *Figur 6*) kan man konstatera att Åland inte bara har en effektiv arbetsmarknadsmatchning (*Figur 3*) utan att den åländska arbetslöshetsgraden har varit lägre än i de andra regionerna under hela den undersökta perioden, 2008-2018. Av detta kan man dra slutsatsen att effektiv arbetsmarknadsmatchning, åtminstone delvis, förklarar den låga arbetslösheten på Åland.

5.3 Förslag till vidare forskning

En möjlig förklaring till den låga arbetslösheten på Åland kan vara att personer som blir arbetslösa ganska omgående flyttar från Åland. Förklaringen är endast möjlig om arbetskraften minskar eller om motsvarande antal personer flyttar till Åland på grund av arbete, så att utflyttningen av arbetslösa är lika stor som inflyttningen av sysselsatta. Men arbetskraftens andel av befolkningen på Åland har ökat med 0,05% mellan åren 2008-2018 (Åsub, 2020a). Vidare forskning av flyttströmmar till och från Åland kan ge en större förståelse av rörelserna på arbetsmarknaden.

För bibehållen effektiv arbetsmarknadsmatchning behövs kunskap i vem som ingår i arbetskraften. Kunskap om arbetskraften ger möjlighet att utveckla åtgärder med syfte att förkorta den individuella arbetslöshetstiden. Vilka kompetenser som finns bland de arbetssökande och vilka kompetenser som eftersöks är förslag på vidare forskning som med fördel kan ingå i Ålands statistik- och utredningsbyrås uppdrag.

Covid-19 pandemins påverkan på den åländska arbetsmarknaden är okänd. Genom att undersöka och dokumentera dess effekter kan man arbeta för en höjd beredskap för framtidens utmaningar.

5.4 Validitet och reliabilitet

En undersökning som kan upprepas med samma resultat har hög reliabilitet (Eliasson, 2010, pp. 14–15). Eftersom statistiken som ligger till grund för undersökningen hämtats från officiella källor anser jag att arbetets reliabilitet är hög.

Ett arbete kan inte ha hög validitet utan att ha hög reliabilitet. Validiteten bedömer om undersökningen mätt det den var tänkt att mäta (Eliasson, 2010, pp. 16–17). Detta arbete har använt sig av en väl dokumenterad modell, beveridgekurvan, för att mäta matchningseffektiviteten på den åländska arbetsmarknaden. Däremot har resultatet endast analyserats genom att visuellt jämföra mätresultaten. Detta tillsammans med min oerfarenhet kan ha påverkat validiteten negativt.

KÄLLOR

- Åsub. (2016). Beskrivning av arbetsmarknadsstatistiken [Data set]. In *Ålands statistik- och utredningsbyrå*. <https://www.asub.ax/sv/beskrivning-arbetsmarknadsstatistiken>
- Åsub. (2019). *Åland i siffror 2019*. Ålands statistik- och utredningsbyrå.
https://www.asub.ax/sites/www.asub.ax/files/attachments/page/aland_i_siffror_2019_sv_1.pdf
- Åsub. (2020a). Ålands statistik- och utredningsbyrå [Data set]. In *PX-Web*.
https://pxweb.asub.ax/PXWeb/pxweb/sv/Statistik/Statistik__AR
- Åsub. (2020b). Ålands statistik- och utredningsbyrå [Data set]. In *Arbetslösa och relativa arbetslöshetstal efter arbetslöshetsmått, antal, kön och år*.
https://pxweb.asub.ax/PXWeb/pxweb/sv/Statistik/Statistik__AR/AR005.px/chart/chartViewLine/?rxid=de3cdba7-9257-4dce-9311-176ec8a4f3a1
- Bonthuis, B., Jarvis, V., & Vanhala, J. (2016). Shifts in euro area Beveridge curves and their determinants. *IZA Journal of Labor Policy*, 5(1), 20.
- Bouvet, F. (2009). *The Beveridge Curve in Europe: New evidence using national and regional data* [Sonoma State University]. http://aei.pitt.edu/33033/1/bouvet._florence_ghislaine.pdf
- Eklund J, Karlsson P, Pettersson L. (2015). *Arbetslöshet, vakanser och utbildning* (JIBS Research Report Series No. 2015-1). Jönköping International Business School .
<http://ratio.se/app/uploads/2015/10/slutversion-arbetsloshet-vakanser-och-utbildning.pdf>
- Eliasson, A. (2010). *Kvantitativ metod från början*. Studentlitteratur.
- Eurostat. (2018). Labour market glossary - Statistics Explained [Data set]. In *Eurostat*.
https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Category:Labour_market_glossary
- Eurostat. (2019). Eurostat [Data set]. In *Database - Eurostat*.
<https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

- Eurostat. (2020). Eurostat [Data set]. In *Job vacancy statistics (jvs)*.
https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/jvs_esms.htm
- Fregert, K. (2018). *Makroekonomi : teori, politik och institutioner* (5. uppl.). Studentlitteratur.
- Haavio, M., & Kauppi, H. (2000). Housing Markets, Liquidity Constraints and Labor Mobility. *BANK OF FINLAND DISCUSSION PAPERS*, 8/2000(8/2000).
<https://helda.helsinki.fi/bof/bitstream/handle/123456789/7572/95179.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Håkanson, C. (2014, September 18). *En tudelad arbetsmarknad – om matchningen på den svenska arbetsmarknaden efter den ekonomiska krisen*. Sveriges Riksbank.
http://archive.riksbank.se/Documents/Rapporter/POV/2014/2014_2/rap_pov_artikel_3_1400918_sve.pdf
- Högskolan-på-Åland. (2020). Öppna högskolan [Data set]. In *Högskolan på Åland*.
<https://www.open.ax/>
- Holm, U. (2017). *Gotland i siffror 2017*. Region Gotland. <https://www.gotland.se/64224>
- Jordförvärvslag för Åland, Pub. L. No. 1975:7, 1975:7 (1975).
<https://www.regeringen.ax/alandsk-lagstiftning/alex/19757>
- Karlsson, E. (2019). *It's a match? – A comparison of the aggregated job-matching efficiency in urban and rural regions in Sweden* (Charlotta Mellander & (ed.)) [Master]. Jönköping University.
- Karlsson, J. (2016). *Beskrivning av den åländska arbetslöshetsstatistiken*. Ålands statistik- och utredningsbyrå.
https://www.asub.ax/sites/www.asub.ax/files/attachments/page/beskrivning_av_arbetsloshetsstatistiken.pdf
- Karlsson, J. (2019). *Arbetslöshetssituationen december 2018* (No. 12). Ålands statistik- och utredningsbyrå. https://www.asub.ax/sites/www.asub.ax/files/statistics/arblos_12_2018.pdf
- Kosfeld, R., Dreger, C., & Eckey, H.-F. (2005). On the Stability of the German Beveridge Curve - A Spatial Econometric Perspective. *German Institute for Economic Research*.

https://www.diw.de/documents/publikationen/73/diw_01.c.44279.de/dp581.pdf

Lagerlöf, C. (2018). *Matchningseffektiviteten för Sverige, Norrköping och Linköping* (H. Locking (ed.)) [Magisteruppsats, Linnéuniversitetet].

<http://www.diva-portal.se/smash/get/diva2:1217727/FULLTEXT01.pdf>

Rodenburg, P. (2011). The remarkable transformation of the UV curve in economic theory. *The European Journal of the History of Economic Thought*, 18(1), 125–153.

SCB. (2020a). Statistikmyndigheten SCB [Data set]. In *PxWeb*.

http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__AM__AM0401__AM0401A/

SCB. (2020b). Beskrivning av statistiken i tabellen-SCB [Data set]. In *Statistikdatabasen*.

http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__AM__AM0401__AM0401A/NAKUBefolkning2K/

SCB. (2020c). Statistikmyndigheten SCB [Data set]. In *Befolkningen 15-74 år (AKU), andel i procent efter kön, ålder, arbetskraftstillhörighet och kvartal*.

http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__AM__AM0401__AM0401A/NAKUBefolkning2K/table/tableViewLayout1/

Schermer, I. G. (2020, March 13). *Sysselsättning*. Ekonomifakta - Svenskt Näringsliv.

<https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Arbetsmarknad/Sysselsattning/Sysselsattning-per-manad/>

Snower, D. J., & Tesfaselassie, M. F. (2017). JOB TURNOVER, TREND GROWTH, AND THE LONG-RUN PHILLIPS CURVE. *Macroeconomic Dynamics*, 21, 835–861.

Statistikcentralen. (2013). Statistikinfo - Arbetskraftsundersökning [Data set]. In *Statistics Finland*.

https://www.stat.fi/meta/til/tyti_sv.html

Statistikcentralen. (2020a). Statistikcentralen [Data set]. In *PxWeb*.

<http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/sv/StatFin/>

Statistikcentralen. (2020b). Statistikcentralen [Data set]. In *Befolkning efter arbetsmarknadsställning, dolt arbetslösa och undersysselsatta efter kön och ålder, kvartalsuppgifter, 1997Q1-2019Q4*.

http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/sv/StatFin/StatFin__tym__tyti__nj/statfin_tyti_pxt_11ca.px/t

able/tableViewLayout1/

Winkelmann, L., & Winkelmann, R. (1998). *Why Are the Unemployed So Unhappy?* The London School of Economics and Political Science.

<https://mail.google.com/mail/u/0/?tab=rm&ogbl#inbox/QgrcJHrttkbtldpHcRxsJQQKHFncbZVGXDb?projector=1&messagePartId=0.1>